

Кафедра туризму

У Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова підготовку фахівців за напрямом «Туризм» було розпочато у 2004 році на кафедрі географії України та краєзнавства, а у 2009 р. – почала функціонувати новостворена кафедра туризму. В період свого становлення кафедра туризму забезпечувала розвиток освітньо-наукової діяльності на основі якісних змін. Провідним напрямком у цій діяльності є перехід від інформаційно-накопичувальної моделі освіти до методологічно орієнтованої моделі, яка формує у майбутнього фахівця здатність до творчого мислення і наукового пошуку.

Враховуючи, що туристична освіта здійснюється у педагогічному університеті, кафедрою туризму було актуалізовано спільну основу у підготовці туристичних і педагогічних кадрів: коли менеджер туризму зацікавлений у формуванні туристичного продукту на місцевому рівні, а педагогічний фахівець – у профорієнтаційному спрямуванні шкільної позакласної (позашкільної) роботи з учнями в сферу обслуговування, зокрема в туризм.

Науковий пошук з метою забезпечення якісного професійного навчання став визначальним в роботі кафедри. З цією метою науково-дослідною лабораторією кафедри у 2012-2018 рр. виконувалися чотири взаємопов'язані проекти.

В результаті виконання профорієнтаційного проекту *«Краєзнавство і туризм в Малій академії наук»(2012-2013рр.)* було розроблено організаційно-методичну систему пошуку, навчання і профорієнтації здібної учнівської молоді в профільно-орієнтованому туристичному напрямі та видано два навчальних посібники. Учні в МАН займаються пошуково-дослідницькою роботою. Саме вона передбачає перші сходинок у світ «великої науки», які не тільки стимулюють одержання ґрунтовних загальноосвітніх знань, але й дають елементарну обізнаність із особливостями наукової роботи. Здобуваючи знання і здійснюючі свої «маленькі відкриття» в конкретній галузі наукового пізнання, юні дослідники поступово опановують досвід складних взаємовідносин із світом природи і суспільства.

Зміст навчання і виховання в МАН, в першу чергу, зорієнтований на створення освітньо-пошукової опори і емоційно-почуттєвого сприйняття, які допомагають підтримувати і гармонізувати відчуття внутрішньої спорідненості людини і оточуючого світу. Тим самим закладається основа не тільки засвоєння різноманітних знань, але й одержання умінь об'єднувати ці знання з метою формування цілісної картини оточуючого світу, розвитку регіонально-соціумної культури в особистій свідомості.

Виконання організаційно-дослідницького проекту *«Становлення та розвиток Науково-навчального центру «Синевир» (2012-2014 рр.)* було спрямовано на удосконалення діючих та розробку більш ефективних технологій підготовки майбутніх менеджерів туризму. В результаті виконання проекту було розроблено принципово нову навчальну технологію підготовки майбутніх менеджерів туризму на основі реалізації науково-дослідної складової виробничих практик. На різних курсах вони змодельовані таким чином, щоб розвивати у студентів науково-дослідницькі компетенції, а на їх основі формувати компетенції професійні. Зміст і структура виробничих практик поступово розширюють діапазон сформованих на молодших курсах дослідницьких знань і вмінь щодо моделювання туристського бізнесу.

Так, під час виробничої практики в ННЦ «Синеvir» науково-дослідницьку роботу студентів було спрямовано на розробку напрямів поєданого розвитку науково-навчального та оздоровчо-туристичного секторів, а на цій основі – розроблено модель цілорічного функціонування ННЦ «Синеvir». В умовах виробничої практики здійснювалося ефективне вирішення бізнесово-господарського завдання і створювалися нові зразки навчально-виробничої діяльності, які сприяють професійному зростанню майбутнього фахівця і виводять його на якісно новий фаховий рівень. Зокрема, виконано такі види робіт: проаналізовано стан соціально-економічного розвитку та особливості розвитку малого туристичного підприємництва в Терезлянській долині; складено перспективну план-схему паспортизованої території центру та здійснено її функціональне зонування; розроблено структуру центру та перспективні напрями його оздоровчо-туристичної діяльності; здійснено прогнозну оцінку економічної ефективності діяльності центру; розроблено рекламний аспект щодо комплексу оздоровчо-туристичних послуг тощо. За результатами пошуку видано: *«Комплексна цільова програма розвитку Науково-навчального центру «Синеvir» (2011); «Оздоровчо-туристична діяльність Науково-навчального центру «Синеvir» (2012)», монографію «Інноваційна діяльність Науково-навчального центру «Синеvir» (2013) та інші.*

Матеріали науково-дослідної роботи студенти використовують у підготовці курсових, бакалаврських і магістерських робіт, а викладачі кафедри – у підготовці своїх дисертаційних робіт. Студентами, що перебували на практиці в ННЦ «Синеvir», були підготовлені статті до наукового студентського збірника та тематичної наукової конференції викладачів і студентів *«Проблеми та перспективи розвитку Науково-навчального центру «Синеvir»*, яку було проведено 28-29 березня 2014 року.

Здійснюючи пошук ефективних форм і технологій підготовки фахівців для сфери туризму, кафедра та її науково-дослідна лабораторія створюють зразки навчально-виробничих систем, оволодівши технологіями яких, майбутні менеджери туризму зможуть трансформувати набуті та розробляти власні підходи щодо розвитку туристичної сфери. З метою розробки навчально-методичних комплексів підготовки бакалаврів і магістрів туризму у педагогічному університеті було виконано науково-дослідницький проект *«Теоретичні та методичні засади ступеневої підготовки менеджерів туризму в умовах педагогічного університету» (2015-2016 рр.)*. Виконання проекту було спрямовано на пошук ефективних форм підготовки бакалаврів за освітньо-професійною програмою, а магістрів – за освітньо-науковою програмою.

Кафедрою розроблено освітні програми підготовки фахівців освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» за спеціальністю 242 «Туризм» та наскрізні програми практичної підготовки студентів освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» за спеціальністю 242 «Туризм».

Пріоритетним напрямом у діяльності кафедри туризму залишається підготовка туристських кадрів, здатних моделювати туристський бізнес (відповідно до традиційної ресурсно-технологічної стратегії розвитку туризму). Відповідно до освітньої стратегії розвитку регіонального туризму краєзнавство та шкільний туризм повинні закладати основу для формування місцевого туристичного продукту та активізації самодіяльного туризму, а на його основі – здійснюватися розвиток регіонального туризму. В результаті виконання науково-дослідницького проекту *«Поєднана підготовка педагогічних та туристських кадрів» (2017-2018 рр.)* запропоновано в умовах педагогічного університету підготовку

туристських кадрів здійснювати як відповідно до традиційної ресурсно-технологічної стратегії розвитку туризму, так і підсилити її відповідно до розробленої освітньої стратегії розвитку регіонального туризму. Освітня стратегія розвитку регіонального туризму передбачає появу нових перспективних видів туристичної діяльності на основі різноманітних форм шкільної (позашкільної) туристсько-краєзнавчої роботи. Саме шкільна (позашкільна) туристсько-краєзнавча діяльність сприятиме формуванню туристичного продукту на місцевому рівні та розвитку самодіяльного дитячо-юнацького туризму (пізнавально-оздоровчого, еколого-краєзнавчого, оздоровчо-спортивного тощо). У самодіяльному туризмі напрацьовуються і відшліфовуються різноманітні форми краєзнавчої та екскурсійної діяльності (освоєння екскурсійних стежин і маршрутів туристських походів, проведення туристичних зльотів і змагань, етнографічно-туристична творчість тощо), які можуть бути використані у становленні галузевого туризму.

Кафедра туризму, розглядаючи еколого-краєзнавчу та музезнавчо-туристичну діяльність як конструктивно-прикладний напрям відродження і розвитку сільських регіонів України, налагоджує співпрацю з Парком природи «Беремицьке» з метою реалізації регіональної програми з еколого-краєзнавчої освіти та виховання підростаючого покоління в освітніх закладах Козелецького району Чернігівської області. Метою програми є реалізація освітньої стратегії розвитку регіонального туризму, пізнання і збереження природно-матеріальної та культурно-духовної спадщини Придесення. Парк природи «Беремицьке» розглядається як організаційно-методичний центр шкільного краєзнавства і туризму на Придесенні. Передбачається, що розвиток шкільного (позашкільного) краєзнавства та дитячо-юнацького туризму будуть стимулювати розвиток самодіяльного туризму, а на його основі – здійснюватись становлення регіонального туризму. Серед важливих завдань програми – використання Парку природи «Беремицьке» з метою організації виробничої практики студентів Факультету природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П.Драгоманова.

Таким чином, кафедра туризму виділяє і розробляє як послідовні стадії і моделі, так і намагається створити інтегративну інноваційну систему професійної підготовки майбутніх фахівців туризму в умовах педагогічного вищого навчального закладу.